Tíðargreinin: eitt íkast til føroyska orðaskiftið
Sosialurin hevur tíðargrein í blaðnum týsdag og hósdag. Hevur tú hug at gera títt íkast til føroyska kjakið í 2009?
Send eina grein til post@sosialurin.fo - Kravið er, at greinin er á leið 6000 tekn og skrivað í essay stíli

TÍÐARGREININ
Af Hans Engell

Sådan er Danmarks nye statsminister

Lars Løkke Rasmussen adskiller sig på mange måder fra sine forgængere. Han er den første danske statsminister, der taler færøsk. Han er bedre skolet end nogen af sine forgængere – har været borgmester, amtsborgmester og bestridt centrale, meget komplicerede ministerposter. Hverken Anker Jørgensen, Schlüter eller Nyrup havde været minister, før de indtog Statsministeriet. Han overtager magten på et tidspunkt, der både for ham selv og det politiske Danmark er mere besværligt end i de sidste 10 år.

Forholdet mellem Færøerne og Danmark vil ikke blive påvirket af statsministerskiftet i København. Selvfølgelig er det en stor fordel for de gode relationer, at Danmark nu har en regeringschef, der kender Færøerne som sin egen lomme, forstår de særlige færøske politiske og samfundsmæssige forhold og har en kone, der også kender både politik og det dansk/færøske forhold fra indersiden.

Godt fra start
Sólrun Jákupsdóttir Løkke Rasmussen er kommet mindst lige så godt fra start som ægtefællen. Et interview optaget af færøsk tv for nogen tid siden blev bragt på det landsdækkende danske tv søndag og blev rigtig godt modtaget. Sólrun Jákupssdóttir virker jordnær, humoristisk og slagfærdig. Til Jyllands-Posten sagde hun: »Vi er nogle rolige bønder heroppe i Græsted (hvor familien Løkke bor), så vi tager ikke tingene så højtideligt.« Og livet som ministerkone sammenlignede hun med en færøsk kvinde gift med en fisker – man kan aldrig præcist vide, hvornår manden er hjemme.

Men bortset fra de første par hvedebrødsdage, venter der stiv politisk kuling forude for Lars Løkke Rasmussen. Han bliver statsminister på et tidspunkt, hvor både de personlige og Venstres meningsmålinger er markant på vej ned. Siden kanonvalget i 2001 har Venstre mistet 18 mandater. Ifølge meningsmålingerne står partiet til at afgive otte mandater, hvis der var folketingsvalg i morgen. Løkkes problem er, at ikke alene rasler Venstre ned, men de konservative under Lene Espersens ledelse formår ikke at samle de frafaldne Venstre-stemmer op. Hun står kun til en fremgang på to mandater, hvilket er en meget stor skuffelse for de konservative, der havde troet, at med hende i spidsen ville partiet vinde 5-10 mandater ret hurtigt i målingerne. Også Dansk Folkeparti står til at miste et mandat, selv om partiet fortsat under Pia Kjærsgaards ledelse tegner en meget markant profil som et indflydelsesrigt og gennemslagskraftigt støtteparti for regeringen.

Men bundlinjeresultatet er, at Helle Thorning-Schmidt og hendes S-SF-R koalition under de mange måneders stilstand, mens danskerne og det politiske liv har ventet på en afklaring omkring Anders Fogh Rasmussens NATO-post, har vundet styrke og fundet sammenhold. Selv om socialdemokraterne fortsat flyver lavt i målingerne sammenlignet med tidligere tiders storhed fremstår Helle Thorning-Schmidt nu som den entydige statsministerkandidat for en samlet opposition. Det bliver dermed hende og Lars Løkke Rasmussen, der skal krydse klinger de næste år frem til et folketingsvalg formentlig i første halvdel af 2011, der afgør, hvem der vinder og taber. For dem begge bliver der tale om et skæbnevalg. Hvis Løkke både mister mandater og taber regeringsmagten, er han formentlig færdig som Venstres leder. Han har ét skud i bøssen – men får ikke lov at fortsætte på formandsposten, hvis han ikke kan levere varen. Det samme bliver i øvrigt tilfældet med Helle Thorning-Schmidt. Et nyt valgnederlag gør hendes stilling som socialdemokratisk partileder ekstremt usikker. Allerede nu er der hos S kræfter, der arbejder på at bringe enten Mette Frederiksen eller Nick Hækkerup frem i forreste linje, hvis Thorning kikser det næste valg.

Hurtigt hverdag
For Lars Løkke melder den politiske hverdag sig lynhurtigt. Først og fremmest skal han have stillet et ny ministerhold på benene. I første omgang bliver det en lille rokade affødt af Foghs afgang og udpegning af ham selv som statsminister. Hertil kommer velfærdsminister Karen Jespersens pludselige meddelelse om, at hun ikke ønskede at fortsætte som minister.

Karen Jespersen har haft en hård tid i ministerstolen. Hendes partiskifte opleves af mange som dybt utroværdigt, og hun måtte for nylig lide den tort som den første minister nogen sinde at blive buet ud på et stort møde i Kommunernes Landsforening, hvor hun skulle holde et oplæg om den kommunale økonomi. Det er aldrig sket tidligere – og er efter normal dansk praksis i KL fuldstændig uhørt. Hertil kommer at hendes ministerium, der er en sammenlægning af Socialministeriet, Indenrigsministeriet, Boligministeriet og ministerposten for Ligestilling er en så stor mundfuld, at stort set ingen politikere er i stand til at overskue hele området. Hertil kommer at Karen Jespersen tydeligt har interesseret sig langt mere for flygtninge- og integrationspolitik end de ministerområder, hun er sat til at forvalte. Havde det ikke været for Lars Løkke Rasmussen, ville en række - blandt andet kommunale - forhandlinger være endt på gulvet, fordi Karen Jespersens attention ikke er på det område.

Hendes afgang kom på det mest besynderlige tidspunkt – samtidig med at Anders Fogh kæmpede for sit NATO-kandidatur. I Venstres folketingsgruppe rystes der på hovedet af Jespersens udmelding. Og de fleste forventer, at Karen Jespersens ministerafgang også betyder afslutningen på hendes politiske karriere. Fremover vil hun formentlig beskæftige sig med artikel- og bogskrivning om truslen fra den muslimske verden.

Lars Løkke må imidlertid bruge kræfterne på mange andre områder. Og hans allerstørste og første udfordring bliver samfundsøkonomien. Danmark befinder sig midt i en økonomisk krise, hvor vi mærker dønningerne fra den globale nedsmeltning. Først og fremmest ved en ganske markant stigning i ledigheden. Fra januar til februar med 6.000 personer til et niveau på 70.000 svarende til 2,5 procent af arbejdsstyrken. Fortsat relativt lave tal set i forhold til toppunktet i ledigheden i december 2003, hvor der var 100.000 flere uden arbejde. Men frygten er, at ledigheden også denne gang kan stige til op omkring 200.000, hvilket er det dobbelte af de skøn, Lars Løkke lagde ind i sin finanslov for i år. For første gang tales der om reel ungdomsarbejdsløshed i Danmark – et begreb der røg ud af ordbogen i 1980'erne.

Krisen afgørende
Den økonomiske krise bliver helt afgørende for, om Lars Løkke overlever et kommende folketingsvalg eller ej. I dag viser meningsmålingerne, at Helle Thorning på stort set alle politikområder står stærkere end Løkke. Kun når det drejer sig om den økonomiske krise, er tiltroen til Løkke større end til Thorning. Derfor vil det også være på det punkt, oppositionen sætter hårdt ind, når Folketinget mødes efter påske. Kan de svække tilliden til regeringens økonomiske politik og dermed hovedarkitekten bag den, Lars Løkke Rasmussen, vil det være fatalt for den nye statsminister og hans regering.

I det hele taget vil det politiske klima i Danmark blive iskoldt. Selv om der endnu er et par år til valget, må vi regne med, valgkampen allerede er startet, hvilket betyder, at regeringens politik fortsat skal bæres igennem med Dansk Folkeparti, mens oppositionen holdes helt udenfor. I løbet af en måned forventes det, at forsvarsminister Søren Gade indgår et nyt forsvarsforlig, som også indbefatter oppositionen minus SF. Men derudover er der ikke lagt op til bredere løsninger. Dansk politik vil være præget af en blokopdeling, der er benhård og med to fronter, der står stejlt overfor hinanden. Allerede i forbindelse med statsministerskiftet har det været tydeligt, at tonen overfor Lars Løkke Rasmussen er hård, og oppositionens ledere slet ikke har den samme respekt for Løkke, som de havde for Fogh. De personlige angreb er meget skarpe og også fra de faglige organisationer er der kommet meldinger, som tyder på vinter. Løkke beskrives som en mand, man ikke kan stole på, hvor man skal tælle fingrene hver gang, man har trykket ham i hånden og læse det, der stor med småt i alle aftaler. Han er en hardcore politisk modstander, langt skrappere og i sin forhandlingsteknik mere brutal end Anders Fogh Rasmussen. Når han smider folk ud fra forhandlingslokalet, får de ikke blot lov til at stå ude på trappen – de bliver sparket ned af den. Det har skabt ham mange fjender på Christiansborg. Og han får brug for at vintersejladserne de rundere og mere humoristiske sider af sin personlighed, hvis han ikke skal udsættes for et regelret karaktermord fra oppositionen.

Færøerne-Danmark
I forholdet mellem Danmark og Færøerne vil den hidtidige linje blive fastholdt. Anders Fogh understregede i sin tale ved Folketingets åbning i oktober, at rigsfællesskabet mellem Grønland, Færøerne og Danmark binder vore tre lande sammen i frihed og fællesskab. Et fællesskab som giver tryghed, når stormene raser. »Men også et fællesskab som giver frihed til at vælge.« Heri ligger, at måtte Færøerne vælge selvstændighed i forhold til Danmark, er det en afgørelse, der træffes i Thorshavn – ikke i København.

Det er på den baggrund, der er sket en løbende modernisering af rigsfællesskabet senest med mulighederne for, at Færøerne varetager egne udenrigspolitiske interesser. Færøerne kan med overtagelsesloven fra 2005 overtage ansvaret for alle sagsområder indenfor rammerne af rigsfællesskabet.

Fogh understregede, at modernisering af rigsfællesskabet bygger på ligeværd mellem vore tre lande og »på princippet om folkenes selvbestemmelsesret«.

Færøsk »næse« til Løkke
Selv om Lars Løkke Rasmussens forhold til Færøerne er både familiære og nære, har det ikke forhindret, at han som første og eneste minister i Fogh-regeringen fik en stor næse og besked om, at han ikke måtte kalde Færøerne for et amt i Danmark. Det var som indenrigs- og sundhedsminister Lars Løkke Rasmussen i et svar i Folketinget i 2004 kom til at kalde Færøerne for et »bopælsamt«. Det var en fejl, som den danske rigsombudsmand i Thorshavn måtte beklage overfor politikerne i det færøske lagting. Den famøse betegnelse af Færøerne som et bopælsamt fik nemlig Republikanernes krigsvante høvding, folketingsmedlem Høgni Hoydal, til at stille rigsombudsmanden på Færøerne et kritisk spørgsmål om sagen. Hun sendte spørgsmålet videre til sin arbejdsgiver – den danske statsminister – der foruden at pålægge sine ministre ikke at kalde Færøerne et amt i Danmark også fik svaret, at Lars Løkke Rasmussen angående Færøerne burde have sagt: »Bopælskommune« eller »bopælsadresse«.

Men Lars Løkke Rasmussen overlevede både som indenrigs- og sundhedsminister – og hvis det bliver den mindste af de fejltagelser han kommer til at begå som statsminister, skal han nok overleve. Men tiden er kort. For regeringens dagsorden er næsten tømt for indhold – et nyt politisk projekt skal i de kommende måneder bygges op sammen med de konservatives Lene Espersen – og lykkes det ikke at overbevise vælgerne om det, har Løkke et meget stort problem. Så vil de næste par år i dansk politik blive en ørkenvandring med bitre udfald og stadig dårligere meningsmålinger. Løkke er nødt til meget hurtigt at komme i omdrejninger og sammen med et nyt ministerhold vise, at regeringen efter syv år i sadlen ikke er i dyb krise men har kræfter nok til at tage et nyt opgør med oppositionen inden for de næste par år. En ting er i hvert fald sikkert: Dansk politik bliver ikke kedelig de nærmeste år.